

01

รูปแบบการประเมินเสริมพลัง การบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์กับชุมชนท้องถิ่น Empowerment Evaluation Model of Research Management and University Community Engagement of Uttaradit Rajabhat University

ฉัตรนภา พรหมมา¹

Chartnapa Promma¹

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินเสริมพลังการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์กับชุมชนท้องถิ่น ดำเนินการเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนารูปแบบการประเมิน โดยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สังเกตสภาพการปฏิบัติงาน สัมภาษณ์เจาะลึกและการสนทนากลุ่มผู้มีประสบการณ์บริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการประเมินเสริมพลังการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ โดยกร่างรูปแบบการประเมินจากผลการศึกษาระยะที่ 1 ตรวจสอบความถูกต้องตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 19 ท่านโดยใช้แบบสอบถาม นำรูปแบบการประเมินที่ปรับปรุงแล้วทดลองใช้ประเมินตนเอง โดยคณะกรรมการประเมินหน่วยจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ทั้งระดับคณะและระดับมหาวิทยาลัย ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการประเมินขั้นตอนนี้ โดยสอบถามความคิดเห็นผู้ทดลองใช้รูปแบบการประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาในส่วนแรกพบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มีระบบบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ที่มีกลไกเชิงระบบทั้งระดับคณะและมหาวิทยาลัย แต่รูปแบบการประเมินที่ช่วยให้ได้สารสนเทศเพื่อการปรับปรุงพัฒนายังไม่ชัดเจน ควรมีการพัฒนารูปแบบการประเมินให้ได้สารสนเทศเพื่อจัดตั้งสนับสนุนเสริมพลังการขับเคลื่อนงานอย่างเป็นระบบ เป็นต้นแบบที่ดี และในส่วนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการประเมินเสริมพลัง พบว่ารูปแบบการประเมิน (PIPOO Model) มีองค์ประกอบที่ประเมิน 5 ด้าน ได้แก่

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ E-mail: chartnapa_promma@hotmail.com

1. การประเมินการออกแบบการบริหารจัดการ 2. การประเมินปัจจัยดำเนินการ 3. การประเมินกระบวนการ 4. การประเมินผลผลิต และ 5. การประเมินผลลัพธ์ โดยมีตัวชี้วัดในการประเมิน 9 ตัวชี้วัด ผลการตรวจสอบตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีประสบการณ์ทดลองใช้รูปแบบ การประเมิน พบว่ารูปแบบการประเมินมีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นประโยชน์ และเป็นไปได้ในระดับมากและมากที่สุดทุกรายการ

คำสำคัญ: รูปแบบการประเมิน การบริหารจัดการงานวิจัย พันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม

Abstract

The purpose of this research aimed to develop an empowerment evaluation model on research management and university community engagement of Uttaradit Rajabhat University (URU). Its process consisted of two parts: 1) to study the current status and the way to develop the evaluation model by reviewing the related literature, observing the real situation, conducting an in-depth interview and focusing group technique, 2) to develop the evaluation model by designing the model and its accuracy which was validated by 19 experienced experts. The empowerment evaluation model implemented in research management units (RMU) in URU, suitability and accuracy was evaluated by the sample RMU' evaluation committees. The research data analyzed by employing content analysis, frequency, percentage, mean and standard deviation.

The finding pointed out that, in URU, there was research management system and sustainable mechanism, but there was not existing concrete evaluation model. An empowerment evaluation model needs to develop in order to accumulate more information that supported further research management and university community engagement. The result of development of an evaluation model found that the model (PIPOO) consisted of 5 main factors: 1) Program design evaluation (P), 2) Input evaluation (I), 3) Process evaluation (P), 4) Output evaluation (O), and 5) Outcome evaluation (O), with 9 indicators. The experts had a consensus that all dimensions of the PIPOO model were accurate and suitable, and it implemented and upon evaluation, It accepted by the majority of the sample RMU' self-evaluation committees in all dimension ranging from propriety, accuracy, utility, and feasibility.

Keywords: Evaluation Model, Research Management, University Engagement

บทนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมมีพันธกิจที่สนองต่อปรัชญาของมหาวิทยาลัยในการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์มีการพัฒนาหลักสูตรบัณฑิต การปฏิบัติพันธกิจแบบบูรณาการเพื่อท้องถิ่นที่สนองต่อนโยบาย เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และปรัชญาของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อก้าวสู่เป้าหมายการเป็นต้นแบบพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์กับสังคม ซึ่งจำเป็นต้องมีระบบ กลไก และปัจจัยหนุนเสริมเพื่อให้เกิดรูปธรรมผลงานพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัย กับสังคมตามหลักการพื้นฐาน 4 ประการ คือ 1) ร่วมคิดร่วมทำแบบหุ้นส่วน (Partnership) 2) เกิดประโยชน์ ร่วมกันแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (Mutual benefits) 3) มีการใช้ความรู้และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน (Scholarship) และ 4) เกิดผลกระทบต่องานที่ประเมินได้ (Social impact) อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และพร้อม เป็นต้นแบบขยายผล

การพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการงานวิจัยของ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์กับคู่ความร่วมมือ ชุมชนท้องถิ่นมีการต่อยอดขยายผลโดยความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย โดยเฉพาะในปี 2559 มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรดิตถ์มีการขับเคลื่อนการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ร่วมกับเครือข่ายมหาวิทยาลัย ราชภัฏ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคู่ความร่วมมือจาก 4 ภูมิภาค โดยการสนับสนุนของ สำนักงานกองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. 2559) ในกรณีนี้จำเป็นต้องมีข้อมูลสารสนเทศ จากการติดตามประเมินส่งเสริมการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการงานวิจัยและ พันธกิจสัมพันธ์อย่างเป็น ระบบตั้งแต่ต้นทาง ระหว่างทาง และปลายทาง ซึ่งกลไกการประเมินที่ผ่านมายังขาดรูปแบบการดำเนินการ ที่ชัดเจน คณะกรรมการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์จึงกำหนด ให้มีการพัฒนารูปแบบการประเมินเสริมพลังการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรดิตถ์กับชุมชนท้องถิ่นขึ้น เพื่อให้ได้สารสนเทศใช้ในการปรับปรุงพัฒนา ยกระดับคุณภาพการบริหาร จัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ที่มีการใช้ผลการประเมินหนุนเสริมกลไกการดำเนินงานแบบบูรณาการ อย่างมีส่วนร่วม เน้นการผนึกกำลังระหว่างภาควิชาการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่าย ให้สามารถพัฒนาตนเอง และต่อยอดขยายผลสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพยั่งยืน

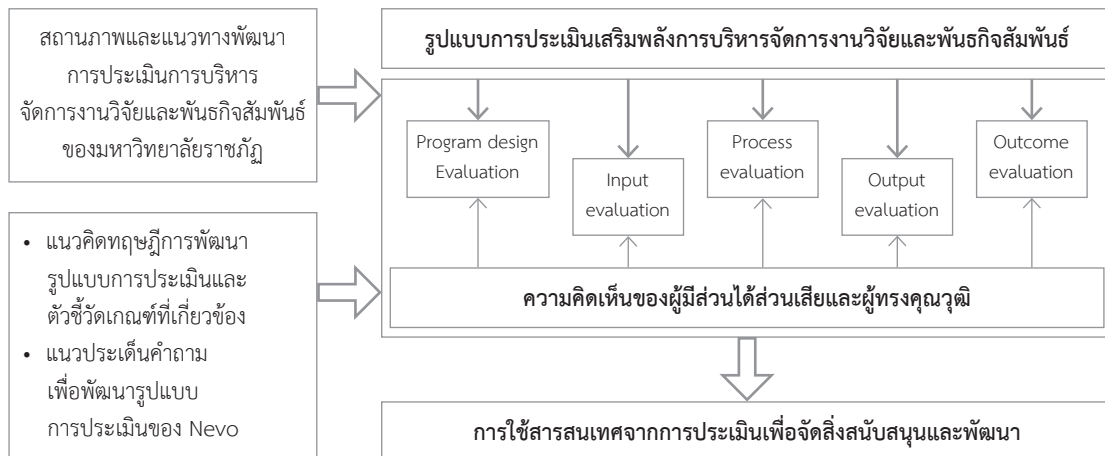
วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสถานภาพและแนวทางพัฒนารูปแบบการประเมินเสริมพลังการบริหารจัดการงานวิจัย และพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์กับชุมชนท้องถิ่น
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินเสริมพลังการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรดิตถ์กับชุมชนท้องถิ่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การกำหนดกรอบแนวคิด ใช้ผลจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎี สถานภาพและแนวทางพัฒนารูปแบบ การประเมินการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ สรุปลักษณะภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการประเมินเสริมพลังการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ หมายถึง แผนภาพที่แสดงความสัมพันธ์กันขององค์ประกอบ ตัวแปรหลักและกระบวนการประเมินอย่างเป็นระบบ รวมทั้งแนวทางนำสารสนเทศจากการประเมินไปใช้เพื่อจัดสิ่งสนับสนุนการปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยกับชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

2. พันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับชุมชนท้องถิ่น หมายถึง ความสัมพันธ์ในการปฏิบัติการกิจระหว่างมหาวิทยาลัยกับองค์กรที่เป็นคู่ความร่วมมือในพื้นที่ และภาคีเครือข่าย เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่น สังคม ได้ประโยชน์จากการปฏิบัติงานทุกด้านของมหาวิทยาลัย ในขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยกับคู่ความร่วมมือก็ได้เรียนรู้และยกระดับคุณภาพไปพร้อมกันด้วย โดยมีหลักสำคัญในการปฏิบัติงานคือ 1. ร่วมคิดร่วมทำแบบหุ้นส่วน 2. เกิดประโยชน์ร่วมกันแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย 3. มีการใช้ความรู้และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และ 4. เกิดผลกระทบต่อบริษัทที่ประเมินได้

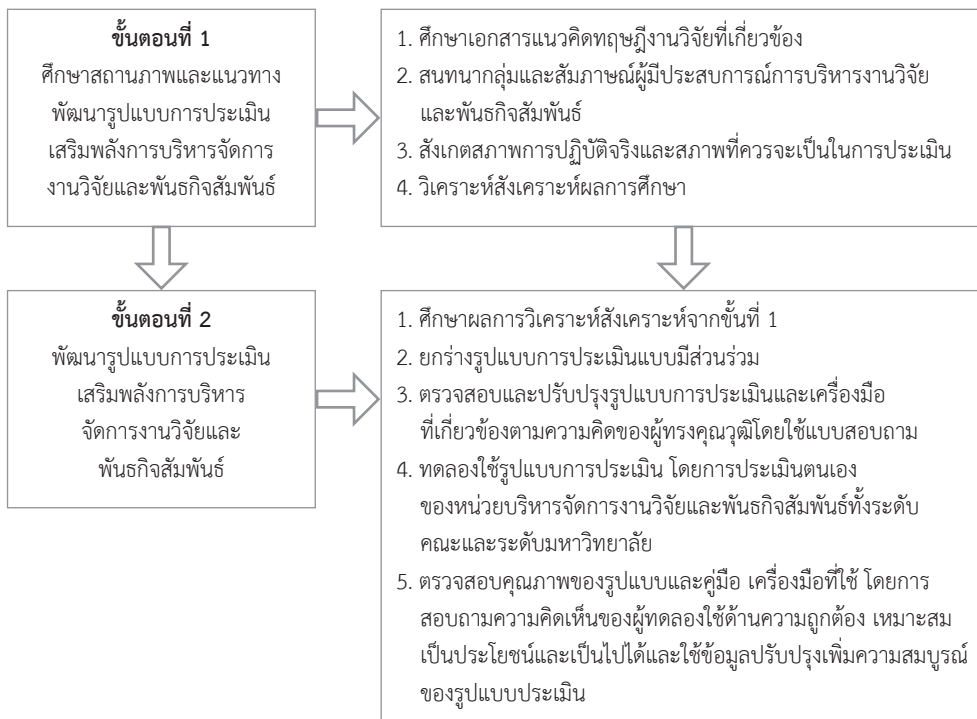
3. หน่วยจัดการงานวิจัย (Research Management Unit : RMU) หมายถึง องค์กรหรือคณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัย ให้รับผิดชอบการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์กับชุมชนท้องถิ่น โดยอาจเป็น RMU ระดับคณะหรือระดับมหาวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสานวิธี (Mixed Method) ขั้นตอนดำเนินการเป็นการปฏิบัติการแบบร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุผลสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ โดยสรุปแสดงดังภาพ

ภาพที่ 2 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

เครื่องมือและการรวบรวมข้อมูล

1. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล

ในการพัฒนาเครื่องมือเพื่อรวบรวมข้อมูลมีชื่อเครื่องมือเพื่อรวบรวมข้อมูล โดยสรุปดังภาพขั้นตอนดำเนินการ (ภาพที่ 2) สำหรับการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ขั้นตอนดำเนินการ โดยสรุปคือ

1.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และแบบปฏิบัติที่ดีของการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์จากสภาพจริง โดยรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อใช้ยกร่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.2 นำร่างเครื่องมือเสนอที่ประชุมคณะกรรมการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง เป็นประโยชน์ เหมาะสมและเป็นไปได้ นำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงเพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือฉบับร่าง

1.3 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ที่มีประสบการณ์ด้านการประเมินและการบริหารงานวิจัยเพื่อชุมชนท้องถิ่นไม่น้อยกว่า 5 ปี เพื่อนำข้อสังเกตและเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุงเครื่องมือ และจัดพิมพ์เพื่อใช้รวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์

2. การรวบรวมข้อมูล

2.1 ศึกษาสถานภาพและแนวทางพัฒนารูปแบบการประเมิน โดยมีขั้นตอนสำคัญคือ 1) ทบทวนเอกสาร แนวคิดทฤษฎี ตัวชี้วัด เกณฑ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งแบบปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม 2) สังเกตบริบทและการปฏิบัติงานของหน่วยจัดการงานวิจัยระดับคณะ และระดับมหาวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์และมหาวิทยาลัยราชภัฏเครือข่าย 4 แห่ง จาก 4 ภูมิภาค 3) สัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีประสบการณ์บริหารงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ของหน่วยจัดการงานวิจัยตามข้อที่ 2 แห่งละอย่างน้อย 1 ท่าน รวมจำนวน 11 ท่าน 4) สนทนากลุ่มผู้มีประสบการณ์บริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ 9 ท่าน ที่ไม่ซ้ำกับข้อ 3 โดยใช้แนวประเด็นคำถามสนทนากลุ่มที่ประยุกต์จากแนวคำถามเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการประเมิน ของนีโว (Nevo) 5) วิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการศึกษาสถานภาพและแนวทางพัฒนารูปแบบการประเมิน

2.2 พัฒนารูปแบบการประเมินโดย 1) ยกร่างรูปแบบการประเมินโดยใช้ข้อมูลจากข้อ 2.1 2) ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของรูปแบบการประเมินและเครื่องมือที่เกี่ยวข้องโดยใช้แบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ 19 ท่าน ที่มีประสบการณ์ด้านบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ นำผลมาวิเคราะห์และใช้ข้อมูลปรับปรุงรูปแบบการประเมิน 3) ทดลองใช้รูปแบบการประเมินโดยการประเมินตนเองของคณะกรรมการประเมินของหน่วยจัดการงานวิจัยระดับคณะ 6 คณะ และระดับมหาวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ 4) ตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมินด้วยการสอบถามความคิดเห็นของผู้ทดลองใช้ต่อรูปแบบการประเมินและคู่มือเครื่องมือที่ใช้ประกอบการประเมินเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ในการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับเกณฑ์การแปลผล 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50-5.00$) ระดับมาก ($\bar{X} = 3.50-4.49$) ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.50-3.49$) ระดับน้อย ($\bar{X} = 1.50-2.49$) และระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.00-1.49$)

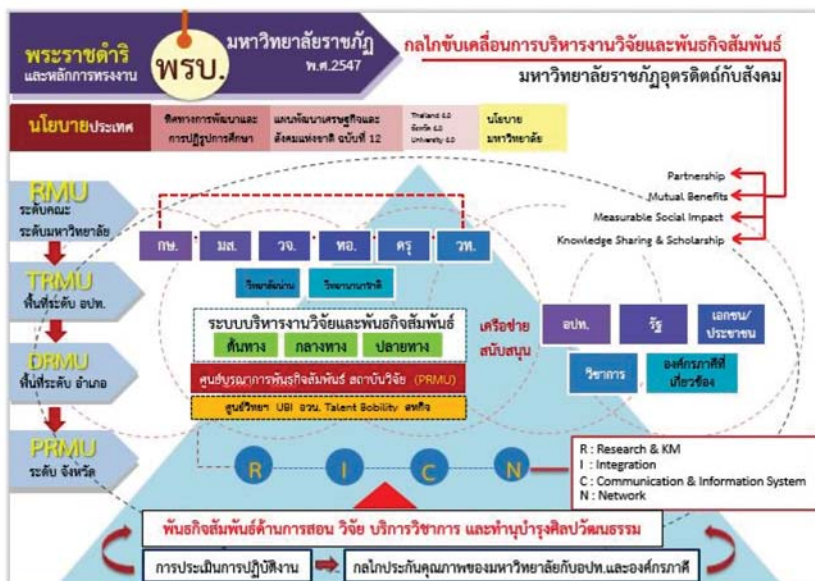
ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาแบบการประเมินจำแนกเป็น 2 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาสถานภาพและแนวทางพัฒนาแบบการประเมินสรุปได้ดังนี้

1.1 สถานภาพการประเมินการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ ผลการศึกษาในส่วนนี้พบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคมอย่างต่อเนื่อง และมีพัฒนาการสู่การมีกลไกเชิงระบบในการขับเคลื่อนพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคี บนฐานงานวิจัยเพื่อชุมชนท้องถิ่นที่มีกลไกการตรวจสอบประเมินและพัฒนาคุณภาพ ที่บูรณาการกับระบบประกันคุณภาพองค์กรทั้งระดับคณะและระดับมหาวิทยาลัย แต่การติดตามประเมินเพื่อใช้ผลสนับสนุนการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์อย่างเป็นระบบตั้งแต่ต้นทางระหว่างทาง และปลายทางยังเป็นการใช้การประเมินแบบไม่เป็นทางการไม่มีรูปแบบการประเมิน ตัวชี้วัดเกณฑ์และ เครื่องมือ คู่มือ ใช้ในการประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางที่เป็นรูปธรรม โดยสรุปสถานภาพการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์จะมีหน่วยจัดการงานวิจัย (RMU) ของมหาวิทยาลัยทั้งระดับคณะและระดับมหาวิทยาลัยที่เชื่อมกับหน่วยจัดการความรู้และวิจัยชุมชนระดับตำบล (TRMU) ระดับอำเภอ (DRMU) และระดับจังหวัด (PRMU) มีศูนย์บูรณาการพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เป็นศูนย์กลางการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ที่เชื่อมมหาวิทยาลัยกับชุมชนท้องถิ่นและภาคีเครือข่าย กลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์มีการเชื่อมโยงการประเมินการปฏิบัติงานกับระบบประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยแสดงดังภาพ

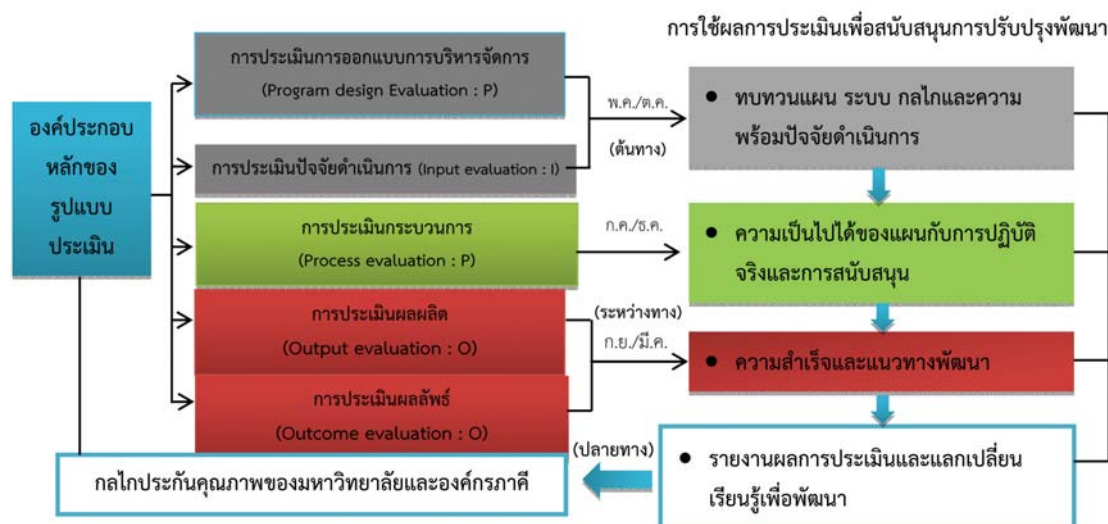
ภาพที่ 3 กลไกขับเคลื่อนการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์กับสังคม

1.2 แนวทางพัฒนารูปแบบการประเมิน มีผลโดยสรุปคือ 1) การประเมินควรมุ่งเน้นให้ได้สารสนเทศเพื่อการปรับปรุงพัฒนา 2) วัตถุประสงค์ของการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศจากการประเมินในการสนับสนุนและเป็นแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องตามตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่กำหนดและใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาตั้งแต่ ต้นทาง ระหว่างทาง และปลายทางทั้งในระดับคณะและระดับมหาวิทยาลัย 3) สิ่งที่มีประเมิน คือ การออกแบบการบริหารจัดการ ปัจจัยการดำเนินการ กระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์ 4) รูปแบบการประเมินควรเน้นการประเมินตนเองทั้งก่อน ระหว่างและหลังดำเนินงาน 5) ผู้ประเมินควรประกอบด้วยผู้ได้รับมอบหมายในองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินงานกับผู้ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง 6) ตัวชี้วัดและเกณฑ์ควรเน้นเกณฑ์ เพื่อเป็นแนวดำเนินการที่ท้าทายและมีความเป็นไปได้ 7) เครื่องมือในการประเมินควรมีคู่มือเครื่องมือเป็นแนวในการใช้รูปแบบการประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม 8) การตัดสินคุณภาพของรูปแบบการประเมินที่พัฒนาควรพิจารณาทั้งด้านความเป็นประโยชน์ ความถูกต้อง เหมาะสม และเป็นไปได้ 9) การใช้ผลการประเมินเน้นการใช้ผลเพื่อพัฒนาตนเองและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภาคีเครือข่าย รวมทั้งเสนอรายงานต่อผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องเพื่อการจัดสิ่งสนับสนุนและเสริมแรงตามความเหมาะสม

2. ผลการพัฒนารูปแบบการประเมินเสริมพลังการบริหารงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ รูปแบบการประเมินที่ผ่านการปรับปรุงโดยใช้ผลจากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ทดลองใช้รูปแบบการประเมินพบว่ารูปแบบการประเมิน (PIPOO model) มีองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน คือ 1) การประเมินการออกแบบการบริหารจัดการ 2) การประเมินปัจจัยดำเนินการ 3) การประเมินกระบวนการ 4) การประเมินผลผลิต และ 5) การประเมินผลลัพธ์ที่ช่วยให้ได้สารสนเทศเพื่อจัดสิ่งสนับสนุนและพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยสรุปผลการพัฒนารูปแบบการประเมินแสดงดังภาพ

ภาพที่ 4 รูปแบบการประเมินเสริมพลังการบริหารงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์กับชุมชนท้องถิ่น (PIPOO Model)

จากภาพ จะเห็นว่ารูปแบบการประเมินมีองค์ประกอบหลัก 5 ด้านช่วงเวลาที่ประเมินระยะแรกเน้นการประเมินการออกแบบบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ และประเมินปัจจัยนำเข้า ตั้งแต่ต้นปีงบประมาณเป็นการประเมินต้นทาง เพื่อให้ได้สารสนเทศในการจัดทำหรือทบทวนแผนและปัจจัยดำเนินการระยะที่ 2 เป็นการประเมินระหว่างทาง ได้แก่ การประเมินองค์ประกอบด้านกระบวนการดำเนินงานช่วงระหว่างปี และการประเมินปลายทาง ได้แก่ การประเมินองค์ประกอบด้านผลผลิต ผลลัพธ์ ช่วงปลายปีงบประมาณ เพื่อให้ได้สารสนเทศในการปรับปรุงพัฒนาต่อเนื่อง สำหรับตัวชี้วัดและเกณฑ์เพื่อการประเมินจำแนกตามองค์ประกอบที่ประเมินแต่ละด้าน แสดงดังภาพที่ 4

ภาพที่ 5 ตัวชี้วัดเพื่อการประเมินจำแนกตามองค์ประกอบที่ประเมิน

ตัวชี้วัดเพื่อการประเมิน

องค์ประกอบที่ 1 การประเมินการออกแบบบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์

ตัวชี้วัดที่ 1 มีการทบทวนเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และแผนแบบบูรณาการเพื่อชุมชนท้องถิ่น (I1)

องค์ประกอบที่ 2 การประเมินปัจจัยดำเนินการ

ตัวชี้วัดที่ 2 มีระบบและกลไกการสนับสนุนงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ที่พัฒนาต่อเนื่อง (I2)

องค์ประกอบที่ 3 การประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัดที่ 3 ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการและร่วมมือกับภาคี (I3)

ตัวชี้วัดที่ 4 มีการติดตามประเมินและใช้ผลพัฒนาระบบบริหารงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ (I4)

องค์ประกอบที่ 4 การประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัดที่ 5 มีผลการพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรมและชุดความรู้จากการวิจัยร่วมกับภาคีในพื้นที่ตามเป้าหมาย (I5)

องค์ประกอบที่ 5 ประเมินผลลัพธ์

ตัวชี้วัดที่ 6 มีผลการใช้ประโยชน์จากนวัตกรรม องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาหรือผลักดันเชิงนโยบายที่มีพื้นที่รูปธรรม

ตัวชี้วัดที่ 7 ความสำเร็จของการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับชุมชนท้องถิ่นที่ยกระดับคุณภาพต่อเนื่อง (I7)

ตัวชี้วัดที่ 8 ร้อยละของงานวิจัยที่ถูกนำไปใช้กำหนดนโยบายหรือพัฒนาชุมชนท้องถิ่น (I8)

ตัวชี้วัดที่ 9 สัดส่วนจำนวนผลงานวิจัย เพื่อชุมชนท้องถิ่นที่ได้รับการเผยแพร่ทางวิชาการที่เป็นมาตรฐานต่อจำนวนผลงานวิจัยทั้งหมด (I9)

จากภาพที่ 5 จะเห็นว่าตัวชี้วัดเพื่อการประเมินทั้ง 5 องค์ประกอบมีทั้งหมดจำนวน 9 ตัวชี้วัด แต่ละตัวชี้วัดจะมีเกณฑ์พิจารณาไม่น้อยกว่า 4 รายการ เพื่อเป็นแนวทางให้คะแนนระดับคุณภาพซึ่งระดับคุณภาพให้คะแนนตามลำดับการปฏิบัติได้ตามรายการเกณฑ์ที่พิจารณาดังกรณีตัวอย่างตัวชี้วัดและเกณฑ์ด้านกระบวนการในภาพที่ 6

ภาพที่ 6 กรณีตัวอย่างตัวชี้วัดและเกณฑ์เพื่อการประเมินด้านกระบวนการ

ตัวชี้วัดและเกณฑ์เพื่อการประเมินด้านกระบวนการ	
ตัวชี้วัดที่ 3 ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการและร่วมมือกับภาคี (I3) เกณฑ์พิจารณา 1. บริหารจัดการงานวิจัยเพื่อชุมชนท้องถิ่นตามแผนแบบบูรณาการและร่วมมือกับภาคี 2. ประสานความร่วมมือทั้งภายในมหาวิทยาลัยและภาคีเครือข่ายภายนอกในการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม 3. เสริมแรงบุคลากรวิจัยให้ร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดการความรู้เพื่อพัฒนาต่อเนื่องตามแผน 4. จัดกิจกรรมเสริมสมรรถนะบุคลากรวิจัยสอดคล้องกับสภาพความต้องการ	ตัวชี้วัดที่ 4 มีการติดตามประเมินและใช้ผลพัฒนาระบบบริหารงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ (I4) เกณฑ์พิจารณา 1. มีการประเมินตนเองและใช้ผลพัฒนาอย่างเป็นระบบและพร้อมรับประเมินภายนอก 2. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินเพื่อใช้ผลปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงาน 3. ใช้ผลประเมินจัดสิ่งสนับสนุนและเสริมแรงต่อเนื่องตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง 4. มีการจัดการข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยและประเมินเพื่อพัฒนาโดยความร่วมมือกับภาคีที่เกี่ยวข้อง

เกณฑ์ระดับคุณภาพ	ดีมาก : 5 คะแนน (มีทุกข้อ)	ดี : 4 คะแนน (ขาด 1 ข้อ)	พอใช้ : 3 คะแนน (ขาด 2 ข้อ)
	ควรปรับปรุง : 2 คะแนน (ขาด 3 ข้อ)	ควรปรับปรุงเร่งด่วน : 1 คะแนน (ขาดมากกว่า 3 ข้อ)	

การเขียนรายงานและสรุปผลการประเมินจะสรุปทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเชิงปริมาณสรุปตามข้อมูลที่ได้จากการประเมินแต่ละตัวชี้วัด ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพเน้นเชิงบรรยายจุดเด่นจุดที่ควรพัฒนา แนวทางพัฒนา รวมทั้งความต้องการสิ่งสนับสนุน และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เสนอต่อผู้เกี่ยวข้องเพื่อใช้สารสนเทศจัดสิ่งสนับสนุนและปรับปรุงพัฒนาต่อไป

การอภิปรายผล

ผลการพัฒนารูปแบบการประเมินที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ได้รับการยอมรับว่ามีความเป็นไปได้ เป็นประโยชน์ ถูกต้องและเหมาะสม รวมทั้งได้มีการนำไปใช้ในสถานการณ์จริงทั้งระดับคณะ ระดับมหาวิทยาลัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ (ฉัตรนภา พรหมมา. 2560) นอกจากนี้ยังมีการนำไปใช้เป็นแนวทาง ในการประเมินตนเองและประเมินภายใน เพื่อให้ได้สารสนเทศในการปรับปรุงพัฒนาระบบบริหารงานวิจัยและ พันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นเครือข่ายดำเนินงานชุดโครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น นอ้ายอยู่ 10 แห่ง จาก 4 ภูมิภาค (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์; 2559) ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการ ดำเนินงานพัฒนารูปแบบการประเมินเน้นการมีส่วนร่วมกับภาคีทุกขั้นตอนทำให้ผู้เกี่ยวข้องเกิดความรู้สึก เป็นเจ้าของ มีความเข้าใจ เข้าถึง โดยเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ สร้างและนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนา สอดคล้องกับ แนวคิดของแพทตัน (Patton; 1997) นอกจากนี้ในการพัฒนารูปแบบการประเมินเน้นการประเมินเพื่อให้ได้ สารสนเทศเพื่อการปรับปรุงพัฒนาตามแนวคิดของพรอวัส (Provus; 1971) ที่ใช้ส่วนมาตรฐาน (Standard) หรือตัวชี้วัดและเกณฑ์เป็นแนวทางเปรียบเทียบกับสภาพจริงหรือส่วนประกอบการ (Performance) มุ่งเพื่อให้ได้สารสนเทศความไม่สอดคล้องกันใช้ในการจัดสิ่งสนับสนุนและปรับปรุง อันจะส่งผลให้มีกลไกการพัฒนา ตนเอง โดยปรับปรุงพัฒนาองค์กรที่รับผิดชอบการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ทั้งระดับคณะ และระดับมหาวิทยาลัยเพื่อให้ยกระดับคุณภาพและพัฒนาต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรสนับสนุนให้มีการนำรูปแบบการประเมินการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ รวมทั้งคู่มือ เครื่องมือ เพื่อการประเมินที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักการประเมิน เพื่อยกระดับคุณภาพระบบการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมี เครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถาบันเพื่อให้มีการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ให้มีการปรับปรุง พัฒนารูปแบบเป็นพลวัตทันต่อความเปลี่ยนแปลง
2. ควรส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนานวัตกรรมบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ของสถาบัน วิชาการกับสังคม ผ่านการสร้างงานวิจัยเพื่อชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งวิจัยพัฒนาระบบการติดตามประเมินทั้งระดับ มหาวิทยาลัยกับคู่ความร่วมมือในพื้นที่ และเครือข่ายมหาวิทยาลัยกับคู่ความร่วมมือระดับภูมิภาคและระดับ ประเทศ เพื่อให้มีกลไกเชิงระบบในการพัฒนานวัตกรรม องค์ความรู้ แบบบูรณาการ เพื่อสังคมที่มีการต่อยอด ขยายผลมีระบบสารสนเทศสู่การนำไปใช้ เชื่อมโยงจากระดับพื้นที่ถึงระดับชาติที่เป็นกลไกเชิงระบบพัฒนา ต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. (2559). เอกสารประกอบการประชุมเวทีเสวนาประสบการณ์ความสำเร็จของสถาบันวิชาการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อชุมชนท้องถิ่นนำอยู่ในการประชุมวิชาการ “ราชภัฏวิจัยครั้งที่ 4” ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. อุดรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ฉัตรนภา พรหมมา. (2560). การพัฒนาระบบบริหารงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์กับสังคม. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ 12(1), 7-11.
- Nevo, D. (1983). The conceptualization of educational evaluation: An analytical review of the literature. *Review of Educational Research*, 53(1), 117-128.
- Patton, Q. M. (1997). *Utilization focused evaluation : The New Century Text*. 3rd ed. London : SAGE.
- Provus, M. N. (1971). *Discrepancy evaluation*. California : McCutchan. Publishing co.